

nébih

termőföldtől
az asztalig

Nébih előtt álló – tejágazati – kihívások

*Dr. Nemes Imre
2023. december 5.*

**30 napos
fizetési határidő**

**(2015. évi XCVII.
törvény 3. §)**

Előzmények:

2023. március: AM-ből kérés, ágazati ellenőrzés a nyerstej feldolgozás piacán a szerződéssel kapcsolatos rendelkezések *összhangban vannak-e a jogi szabályozással*

Az Mgtpt. alapján a Nébih azt ellenőrizheti, hogy a nyerstej felvásárlási szerződéseket írásba foglalták-e, (7. § (1) bek.) és tartalmazzák-e az alábbi kötelező elemeket, amelyeket a KPSZ rendelet 148. cikke határoz meg:

- Fizetendő ár
(amely lehet állandó, vagy képlet alapján meghatározott, minőségtől függő, stb.)
- Mennyiséget és a szállítások ütemezését
- A szerződés időtartamát (Mgtpt.: min 6 hónap)
- A kifizetési időszakokra és eljárásokra vonatkozó részleteket
- A nyers tej átvételére és szállítására vonatkozó rendelkezéseket
- Vis maior esetén alkalmazandó szabályokat

**30 napos
fizetési határidő**

**(2015. évi XCVII.
törvény 3. §)**

**A Nébih a 383/2016. (XII. 2.) Korm. rendelet alapján a fenti feltételek teljesülését ellenőrizheti a fizetési határidő teljesülését konkrét esetekben nem!
(Jogszabály módosításában szerepel a felhatalmazása konkrét fizetési határidőt is ellenőrizhetjük.)**

Az összes, regisztrált tejfeldolgozó üzemet megkerestük (80 vállalkozás)

- 32 nem vásárol fel nyerstejet, saját maga termelte tejet dolgozza fel
- 15 esetében a szállítók száma 1

Σ33 esetében üzem esetében beszélhetünk releváns felvásárlásról

Eredmények:

Figyelmeztetés 1 vállalkozással szemben írásba foglalás elmaradása miatt,
valamint 90 napos fizetési határidő miatt.

**30 napos
fizetési határidő**

**(2015. évi XCVII.
törvény 3. §)**

Fizetési határidők a szerződésekben:

- Spot felvásárlások – 30 nap minden esetben OK
- Rendszeres szállítók:

Gyűjtőszámlázás (változatos megoldások)

33 releváns felvásárló → 21 esetében 30 napos szállítási időszak (tárgyhónap)
→ majd a tárgyhónapot követő 20-25-30. napjáig fizetés.

(Ezt csak egy esetben haladta meg a szerződésben rögzített fizetési határidő:
90 nap volt)

Gyakori, hogy a tárgyhónap végéig, vagy a követő hónap 5-10-15 napig előleget fizetnek.

Dekád, tárgyhét: 3 esetben

**30 napos
fizetési határidő**

**(2015. évi XCVII.
törvény 3. §)**

Σ A gyűjtőszámlázás gyakorlata bevett az egész ágazatban

1 hónap szállítás → fizetés a következő hónap 20-25-30. napján

Probléma: A törvény (Mgtpt. 3. § (1) bekezdése nem ismeri a gyűjtőszámlázást + hiányzó felhatalmazás

Mi a helyes értelmezés?

- Szigorú: első szállítást követő 30 napon belül ki kell egyenlíteni (eljárás 21 feldolgozóval szemben, a szállítási és az elszámolási időszak együtt sem lehet hosszabb 30 napnál)
- **Megengedő:** gyűjtőszámlázás OK, de a tárgyhónapot követő hónap nem lehet hosszabb 30 napnál (valamennyi szerződés megfelel).

1 „problémás” eset:

30 napos szállítási időszak → a tárgyhónap utolsó napjával elszámolás a szállítóval (5 napja van, hogy ezt kifogásolja) → a tárgyhónap végétől számított 8 napon belül kell megküldenie a számlát → a kifizetés a számla keltétől számított 30 nap.

A kifizetés határideje attól függ, hogy a szállító mikorra keltezi a számláját.

(Nem értékeltük jogsértőnek.)

Kínai export

2023 nyarán újabb 5 évre meghosszabbították 7 tejtermékelőállító létesítmény kínai exportra való jogosultsága.

Az új CÍFER rendszerben zajlott az exportjogosultságok meghosszabbítása, amely a rendszer sajátossága miatt nem volt egyszerű.

A sikeresen összeállított jelentkezési anyag alapján valamennyi, hosszabbítást kérő létesítmény további hiánypótlások bekérése nélkül megkapta az engedélyt.

Összesen 11 tejtermékelőállító létesítmény rendelkezik jogosultsággal a kiszállításhoz.

Az iskolatejekkel kapcsolatos helyszíni ellenőrzéseket és laborvizsgálatokat a Magyar Államkincstárral kötött delegálási szerződés alapján a Nébih végzi.

A 2021-es uniós audit óta ellenőrzésnek ki kell terjedni:

- a termékek megfelelőségére,
- a termékek összetételére,
- az előállítás körülményeire,
- dokumentumok megfelelőségére.

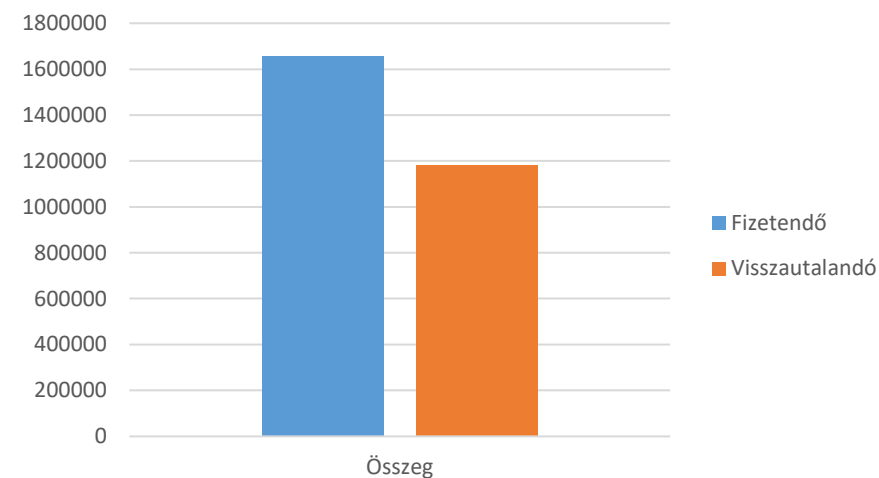
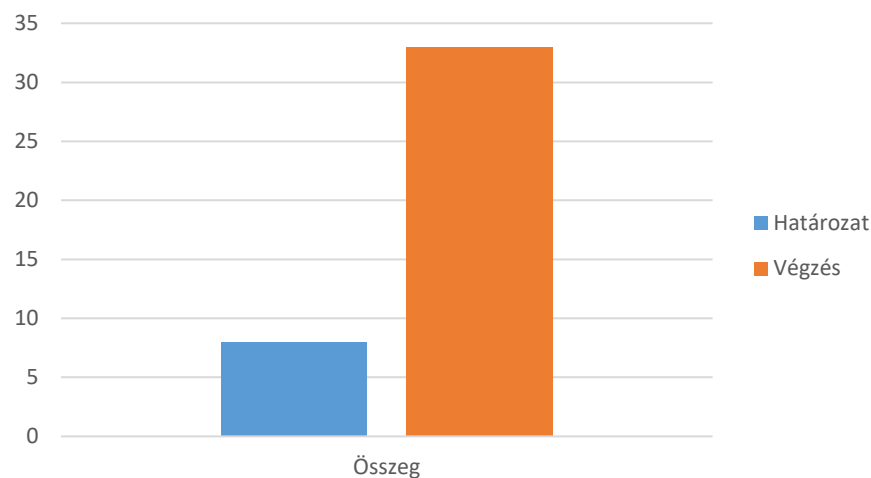
A legtöbb nem megfelelés:

- a termékekre előírt tejhányad be nem tartásával,
- az ömlesztett sajtokban nem tejeredetű összetevők megengedettnél nagyobb mennyiségével,
- az ízesített termékek hozzáadott cukortartalmával volt kapcsolatos.

Jó hír, hogy az utóbbi időszakban a **nem megfelelések száma csökkenő tendenciát** mutat, a tipikus hibákat az előállítók folyamatosan javítják.

**Piacszervezési
hozzájárulás
fizetési
kötelezettség
teljesítésének
ellenőrzése**

A Tej Szakmaközi Szervezet és Terméktanács kezdeményezésére **2023-ban is folytatódott a tejágazati szereplők ellenőrzése.**

A vizsgálatok **41 ügyfélnél jogerős döntéssel** zárultak, melyek közül

- 33 esetben állapítottak meg elmaradást, valamint
- **8 esetben az ellenőrzés eltérést tárt fel** (fizetendő/visszautalandó).

Tapasztalat

Évről évre egyre kevesebb eltérést állapítanak meg az ellenőrök.

Az újonnan bevezetett támogatási feltételek miatt, megnőtt az elutasító határozatok száma az állatalapú jogcímek esetén – késve jelentett ENAR események figyelembe vétele (az EU-s szabályozás mentén, a legtágabb ENAR határidők kerültek a magyar szabályozásba).

Az Agrárminisztérium, a Magyar Államkincstár, a Nébih és a szarvasmarhatenyésztő egyesületek közösen vesznek részt annak vizsgálatában, hogy miként tudnak hozzájárulni a késve bejelentések csökkentéséhez.

A Nébih biztosítani kívánja a szakrendszerben lévő adatok adatminőségének javítását:

- Adattisztító munkacsoport létrehozása, ezzel könnyítve az adminisztratív ellenőrzéseket, a minél gyorsabb kifizetésekhez.

Immitátumok vs. alternatívák

„jelölés”: élelmiszerre vonatkozó bármilyen szöveg, adat, védjegy, márkanév, ábra vagy szimbólum, amelyet az élelmiszert kísérő vagy arra vonatkozó csomagoláson, dokumentumban, megjegyzésben, címkén, gyűrűn vagy galléron helyeznek el;

Jogsabályi háttér

**1169/2011/EU
rendelet a
fogyasztók
élelmiszerekkel
kapcsolatos
tájékoztatásáról**

Tisztességes tájékoztatási gyakorlatok

(1) Az élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatás nem lehet megtévesztő, különösen:

.....

d) oly módon, hogy a termék megjelenése, a leírás vagy a képi ábrázolások a fogyasztó számára egy bizonyos élelmiszer vagy összetevő jelenlétét sugallják, **noha valójában az élelmiszer egyik természetes alkotóelemét vagy szokásosan felhasznált összetevőjét más alkotóelemmel, illetve összetevővel helyettesítették.**

Immitátumok vs. alternatívák

A NÉBIH ellenőrzések: az ún. vegán termékek, illetve hús-, és tejterméket imitáló termékeknek nem megfelelő a jelölésük.

NÉBIH–AM–ipar képviselői (NAK, FÉSZ, TTT, BTT, stb) kerekasztal megbeszélés

- Egyetértés volt az alábbiakban:
 - Fő célok: Jó megkülönböztethetőség; a vásárló megfelelő informálása
 - Fő kategóriák:
 1. az olcsóbb termék előállítása céljából történő alapanyagcsere (pl. frissföl, csízio tömb),
 2. az új vásárlói igények kielégítésére irányuló „innováció” (részben vagy teljesen helyettesíti egy hagyományos termék fő összetevőit (vegán termékek)).

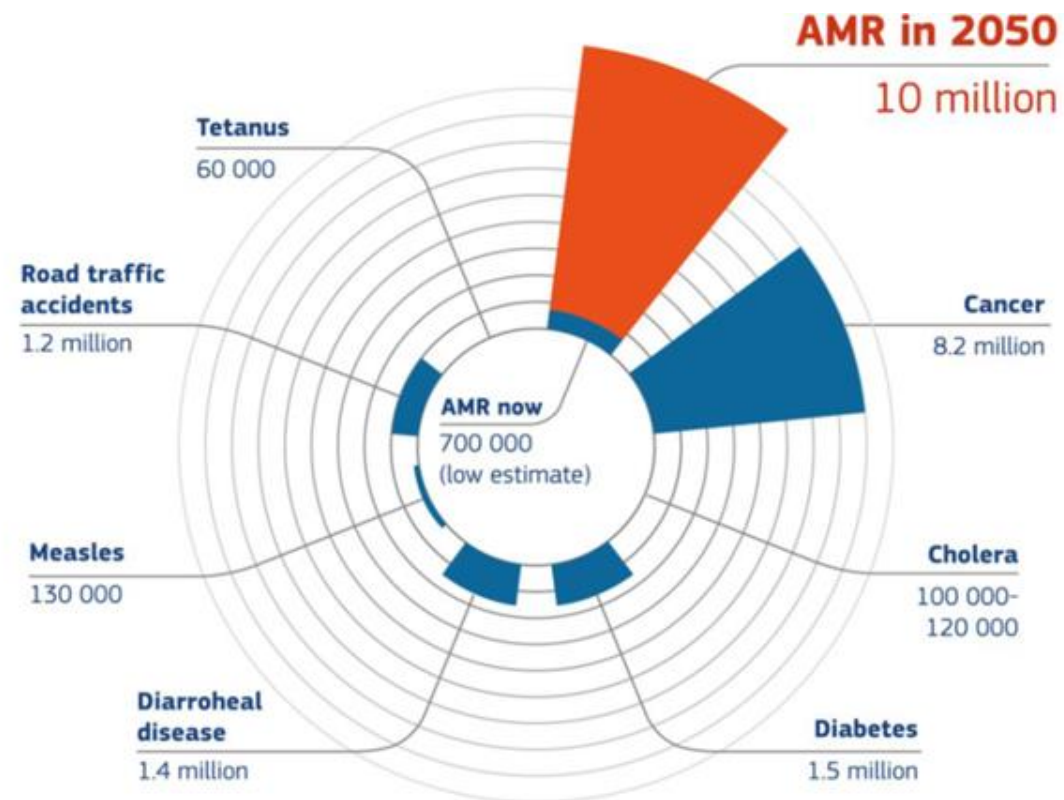
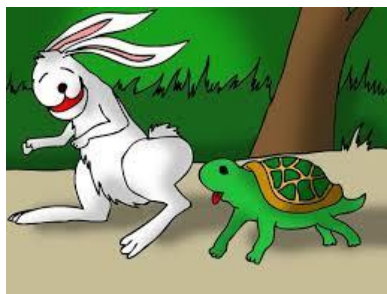
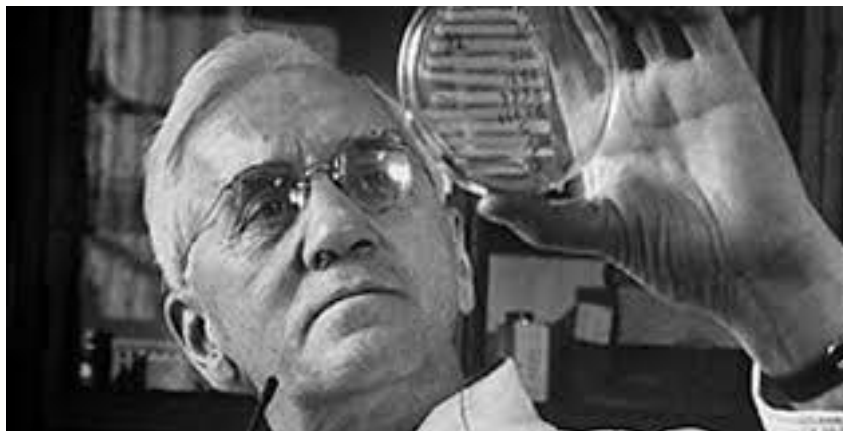
A megbeszélés konklúziója:

Az alternatíva szót nem tartják megfelelőnek az érdekképviselők (nem született mindenki számára elfogadható javaslat helyette).

Ettől függetlenül minden terméknek helye és szerepe van, **a gyártó legyen jogszabálykövető a jelölés esetében is.**

***Antibiotikum
rezisztencia...
sötét jövőkép***

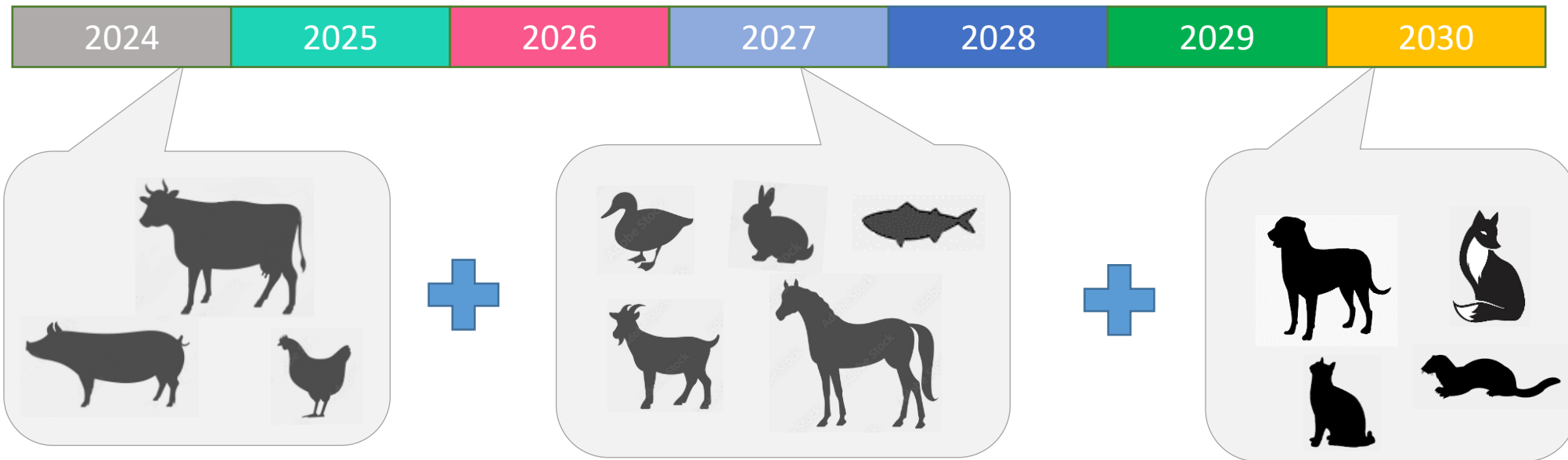
A szabályozás szigorúbbá vált, mert félünk....

Vajon visszatérnek a Fleming előtti sötét idők?

Adatgyűjtési kötelezettség az EU felé

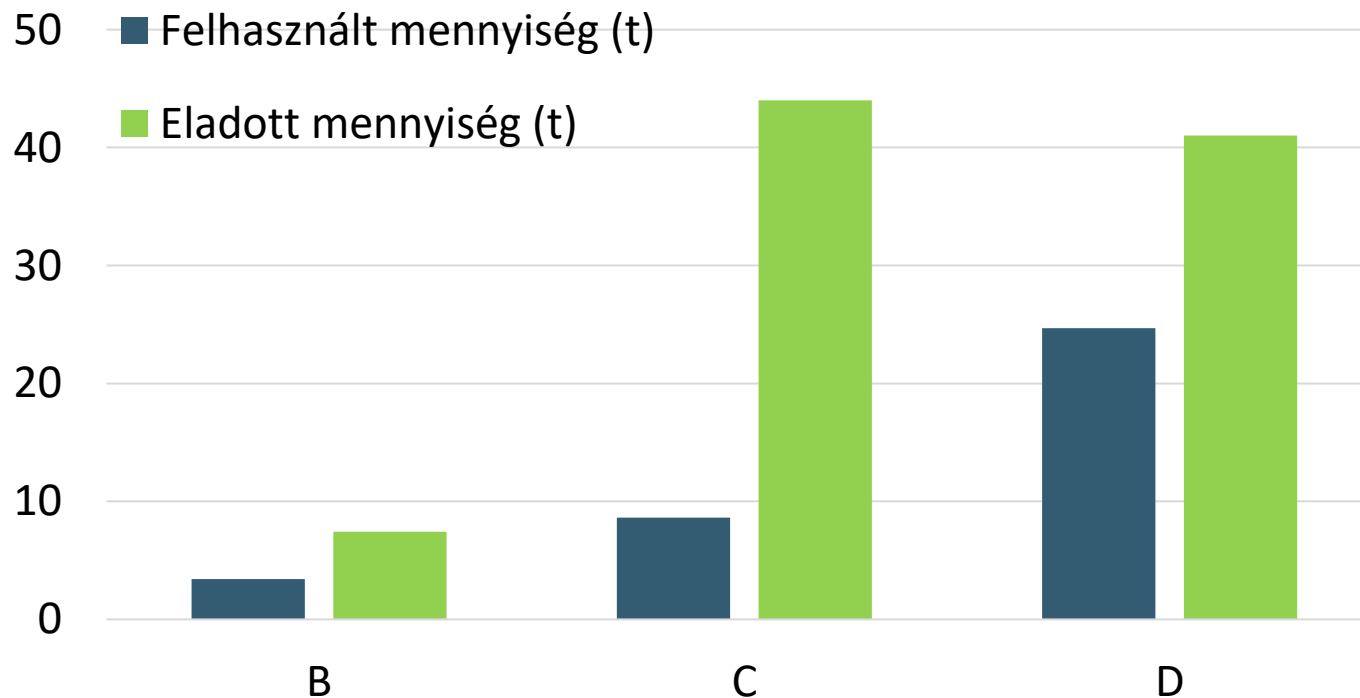
- Antibiotikum adatgyűjtési kötelezettség 2019/6/EU rendelet 57. cikk: állatfajonként és gyógyszer típusonként (a készítmény kizsírési szintjén!) kell jelenteni az EU felé a felhasznált antibiotikum mennyiségét
- Az adatszolgáltatás bevezetését az Unió jsz. több lépcsőben rendeli el
- A hazai jsz. (128/2009. (X. 6.) FVM rendelet) minden haszonállatra kéri a jelentést

Antibiotikum felhasználási adatok 2022

2022-es hazai felhasználási adatok

- az EU átlagnál magasabb a kritikus antibiotikumok (**B**) felhasználása
- Sok az off-label használat
- A **forgalmazott** készítmények mennyiségének kb. **1/3**-dát jelentették **felhasználási** oldalról (~100 t forgalmazott → ~30 t felhasznált)

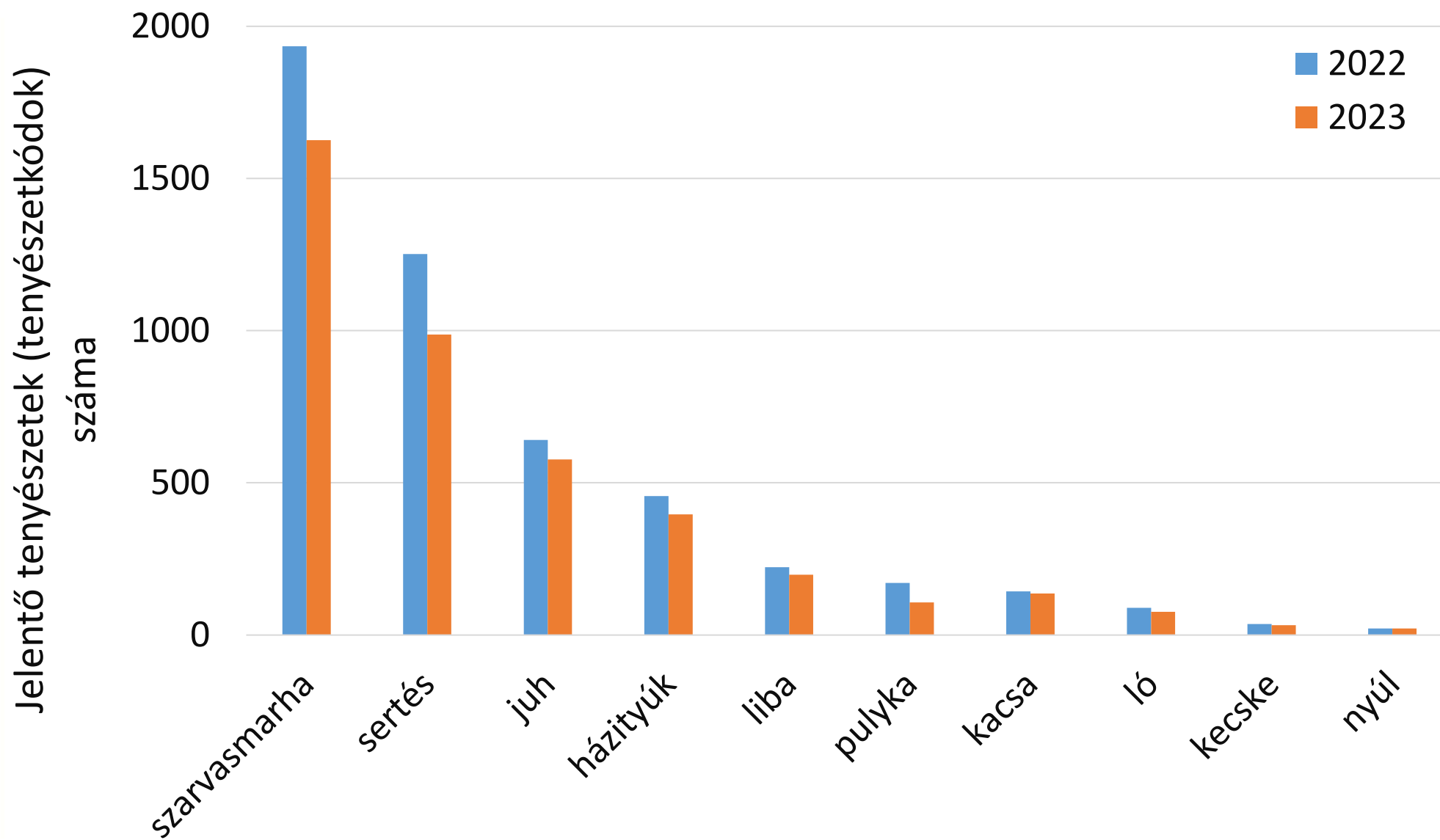
AMEG kategória

B: Kritikus fontosságúak a humán gyógyászatban

C: Humán gyógyászatban vannak alternatíváik

D: Első vonalbeli kezelésként kell őket alkalmazni

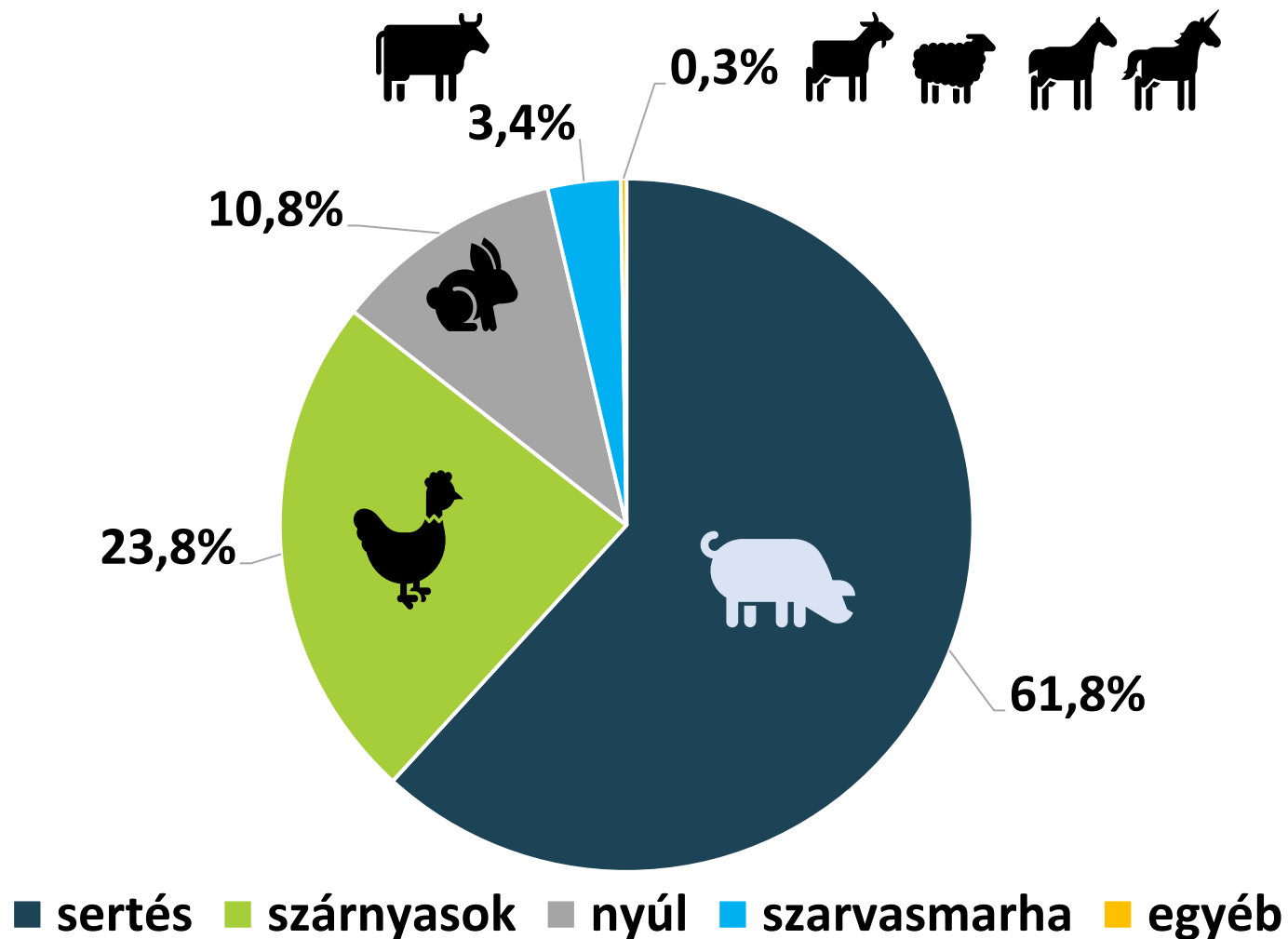
AB
felhasználást
jelentő
telepek száma
állatfajonként

Antibiotikum felhasználási adatok 2022

***Felhasznált
mennyiségek
állatfajok
szerint***

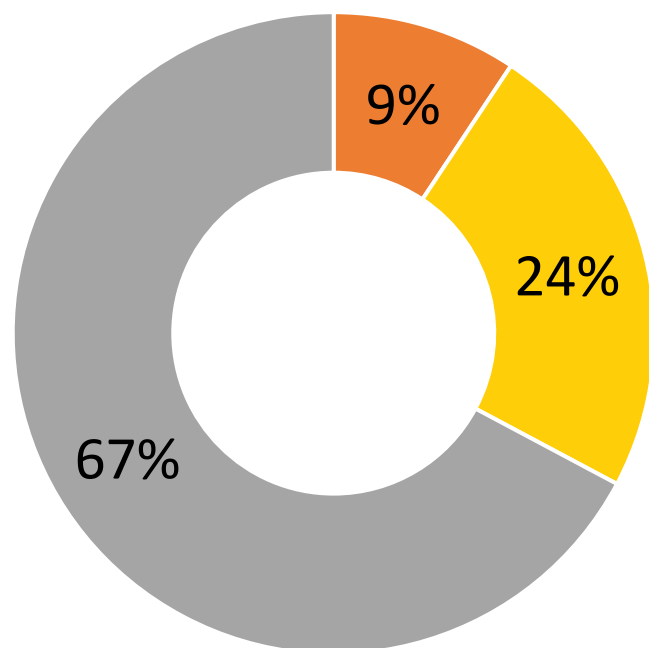
A 2022-ben jelentett adatok alapján, az antibiotikum felhasználás eloszlása az egyes fajokra

**2022-es AB
felhasználási
és 2022-es
eladási adatok
(ESVAC)**

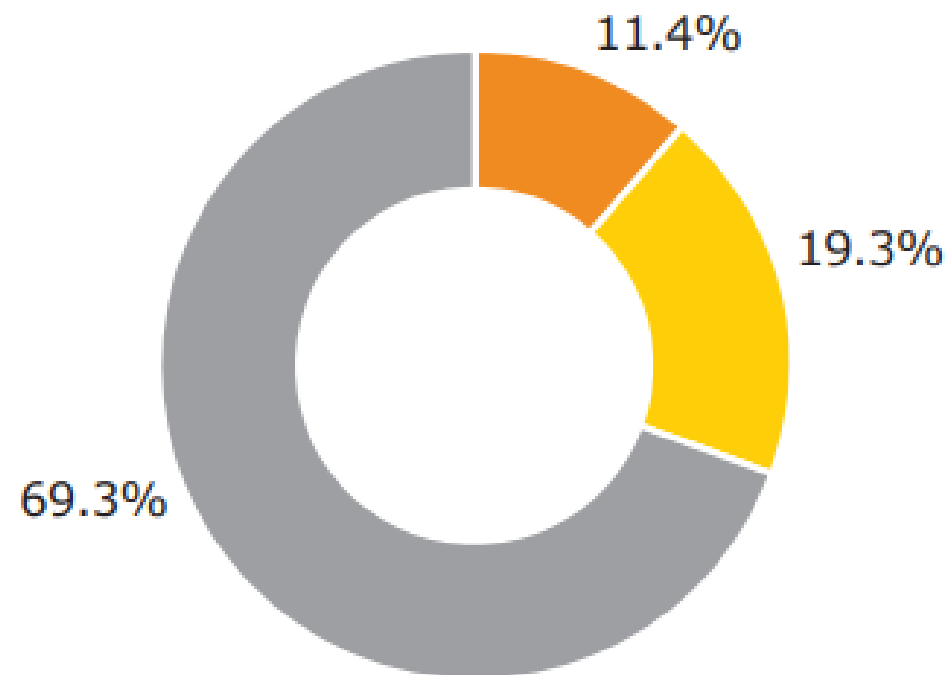
A 2022-ben jelentett adatok alapján az AMEG B-C-D kategóriáinak megoszlása, illetve a „B” kategórián belül a fajok megoszlása

Felhasználási adatok

■ B ■ C ■ D

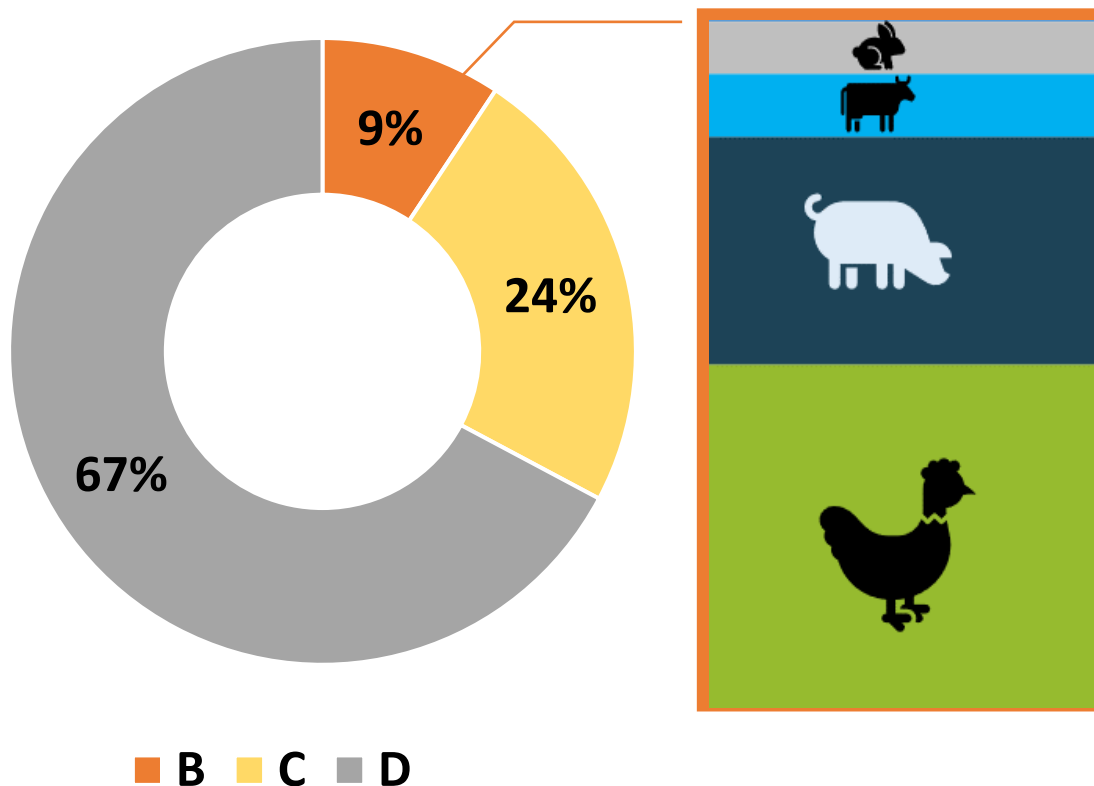
ESVAC adatok

Antibiotikum felhasználási adatok 2022

***Felhasznált
mennyiségek
AMEG
kategóriák
szerint***

A 2022-ben jelentett adatok alapján az AMEG B-C-D kategóriáinak megoszlása, illetve a „B” kategórián belül a fajok megoszlása

AMEG kategória

B: Kritikus fontosságúak a humán gyógyászatban

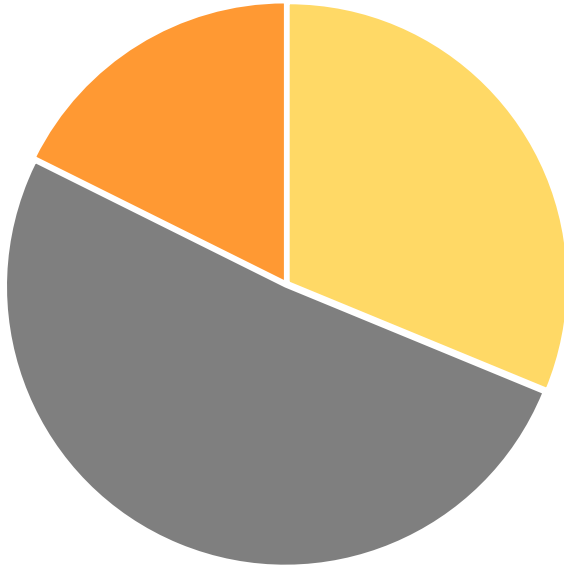
C: Humán gyógyászatban vannak alternatíváik

D: Első vonalbeli kezelésként kell őket alkalmazni

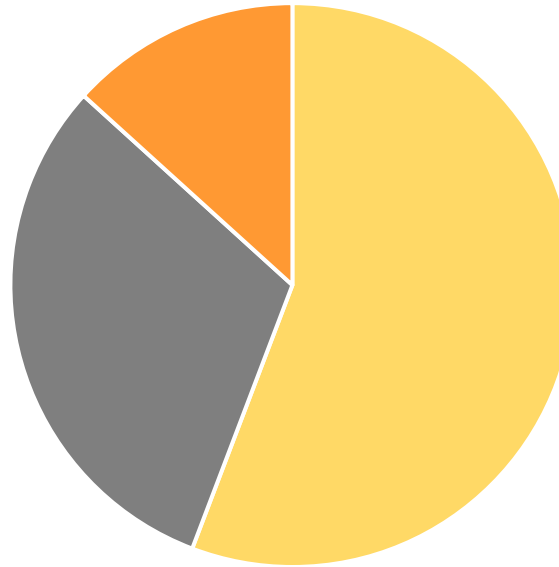
AMEG kategóriák szarvasmarháknál kor/felhasználás szerint

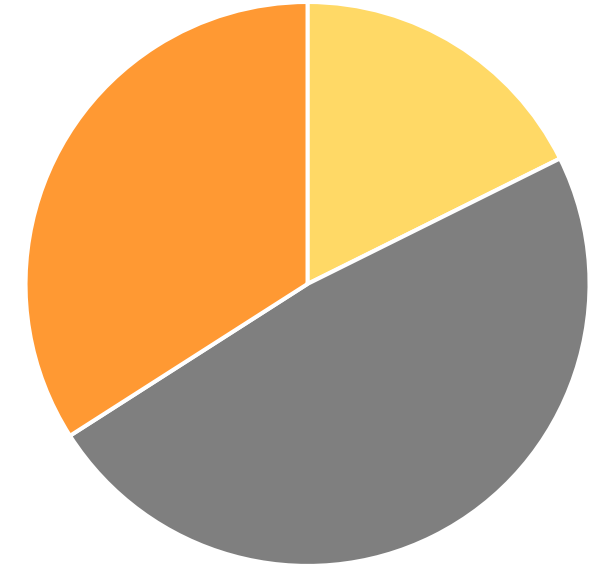
1 évesnél fiatalabb

húsmarha

tejelő szarvasmarha

AMEG kategória

B: Kritikus fontosságúak a humán gyógyászatban

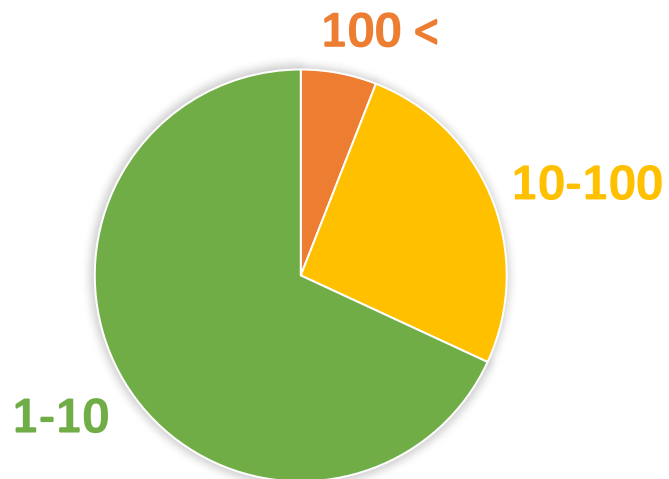

C: Humán gyógyászatban vannak alternatíváik

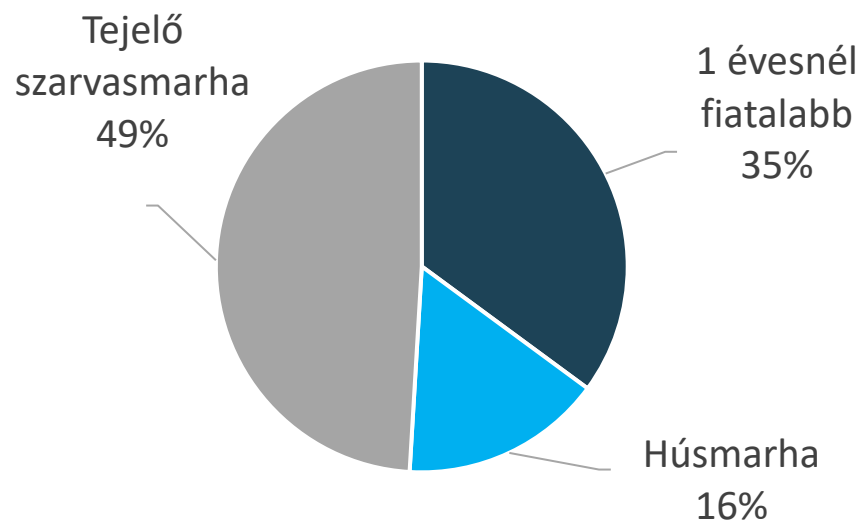

D: Első vonalbeli kezelésként kell őket alkalmazni

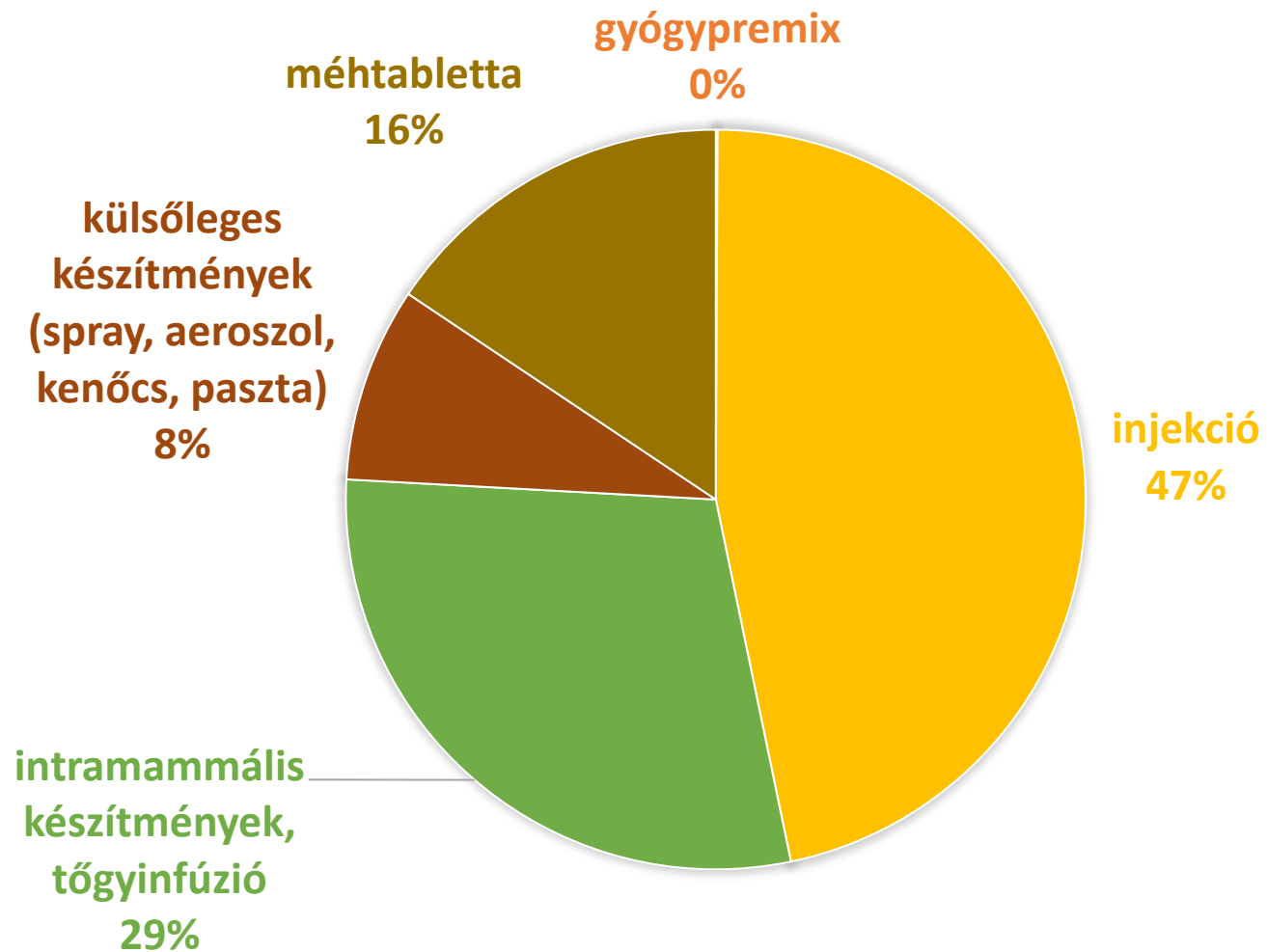
EGYSZERRE KEZELT ÁLLATOK SZÁMA

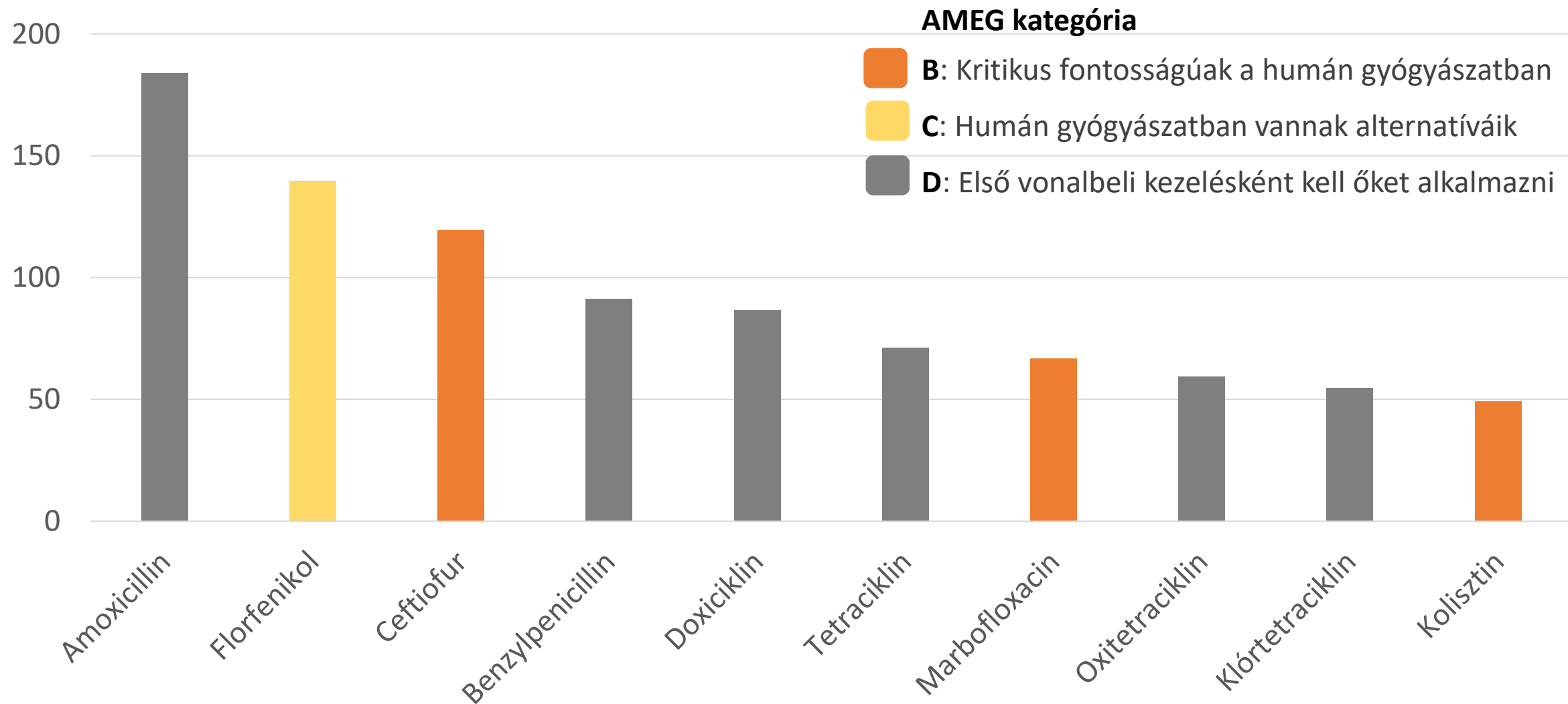
Kezelt állatok fajtája/kora

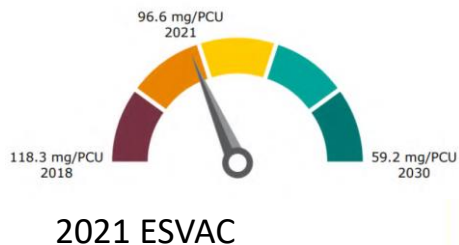
KEZELÉS MÓDJA

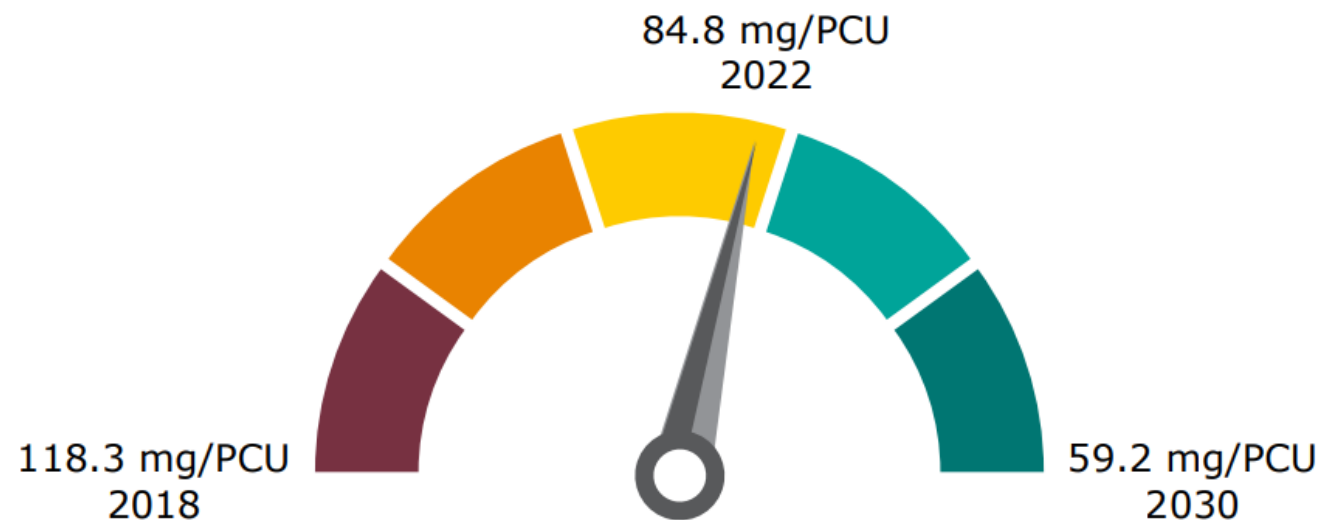
Top 10 felhasznált AB szarvasmarháknál

Fenntartható élelmiszer- termelés 2030- as célkitűzései az EU-ban

A kémiai növényvédőszer- és műtrágyahasználat csökkentése mellett kiemelt cél az **antimikrobiális szerek használatának 50%-os csökkentése a haszonállatoknál és az akvakultúráknál**

 EU 27 átlag (2018): 118,3 mg/PCU
EU 27 átlag (2022): 84,8 mg/PCU **28,3%**

 Magyarország (2018): 180,5 mg/PCU
Magyarország (2022): 111,2 mg/PCU **37,6%**

Mihez képest 50%?

2018-as „bázis év”
adataihoz képest
(mg/PCU)

Számított/becsült érték

- Állatlétszám adatok: Eurostat (←KSH)
- AB adatok: ESVAC jelentés (nagykeres eladási adatairól)

Állategészségügyi helyzetkép - Magyarország

Tájékoztató oldal:

<https://portal.nebih.gov.hu/kitoressek-es-mentessegek>

Jogszabályok, hasznos
linkek:

<https://portal.nebih.gov.hu/allategeszsegugyi-es-allatvedelmi-jogszabaly-es-linkgyujtemeny>

Szarvasmarha gümőkór:

- Hazánk mentes a betegségtől, de ez nem jelenti, hogy egyáltalán nem fordul elő.
- Fokozott figyelmet kell fordítani az intradermális tuberkulin vizsgálat évenkénti előírászerű végrehajtására!
- Az elmúlt 3 évben (2021 óta) 10 vármegyében, összesen 12 szarvasmarha-állományban mutatta ki az ÁDI a kórokozót (*Mycobacterium caprae-t*).
- Jellemző a közvetlenül a vadon élő állatoktól származó fertőződés, míg az esetek egy részében valószínűleg fertőzött szarvasmarhával hurcolták be a kórokozót az állományokba.

Állatbetegségektől mentes egészségügyi státuszok - Magyarország

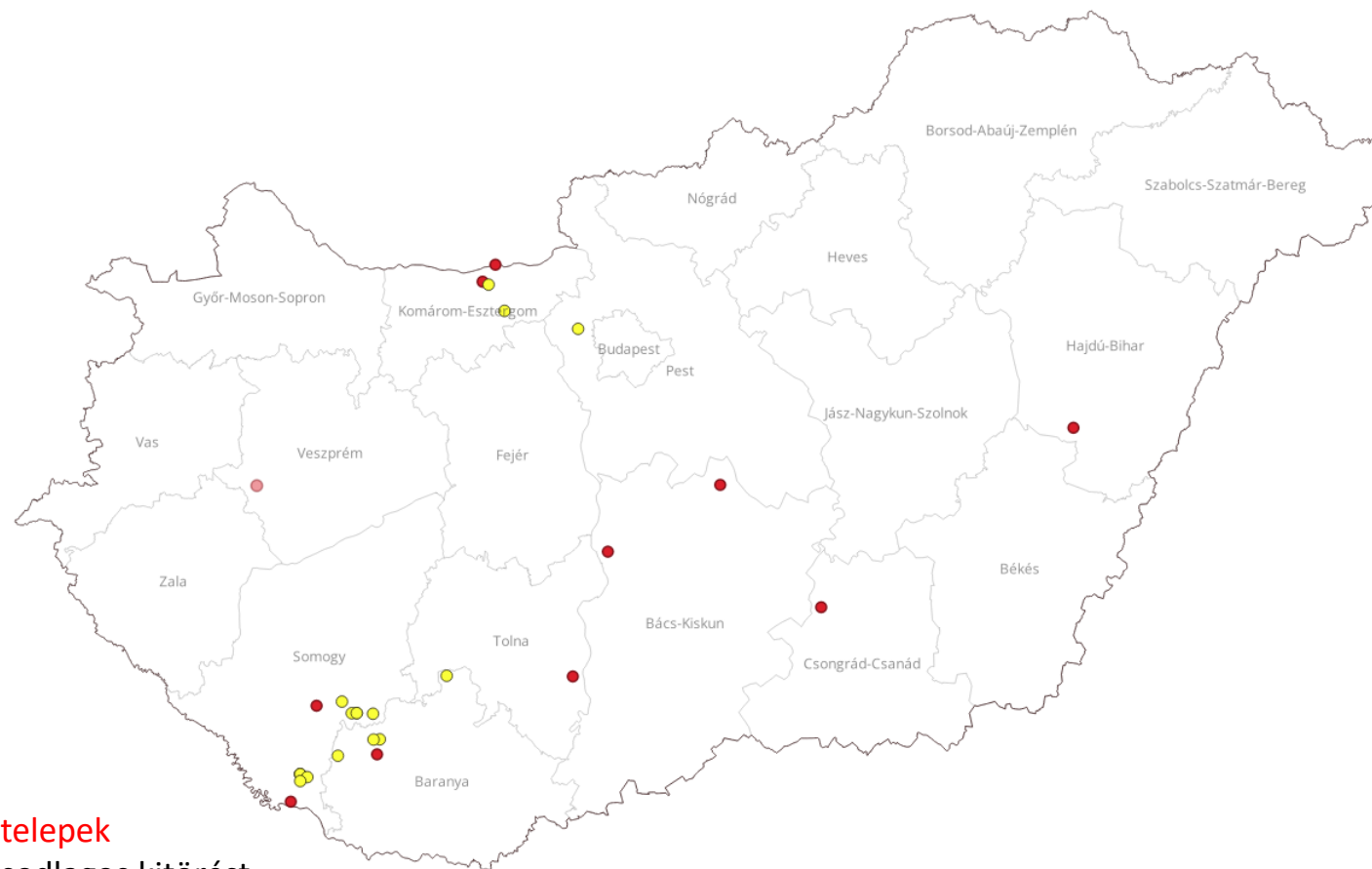
Tájékoztató oldal:

<https://portal.nebih.gov.hu/kitoresek-es-mentessegek>

Jogszabályok, hasznos linkek:

<https://portal.nebih.gov.hu/allategeszsegugyi-es-allatvedelmi-jogszabaly-es-linkgyujtemeny>

MTBC kitörések 2022-2023:

Sárga - Vad

Piros - Szarvasmarha-telepek

(Halványpiros egy másodlagos kitörést jelez)

Tájékoztató oldal:
<https://portal.nebih.gov.hu/kitoressek-es-mentessegek>

Jogszabályok, hasznos
linkek:
<https://portal.nebih.gov.hu/allategeszsegugyi-es-allatvedelmi-jogszabaly-es-linkgyujtemeny>

Szarvasmarha brucellózis:

- Hároméves mentesítési tervünk jóváhagyva (2022), a kötelező monitoring vizsgálatok, a vetélések – rendellenes ellések kivizsgálata!
- 2025-re Magyarország hivatalos mentes lehet. Új eljárásrend, kevesebb vizsgálat

Szarvasmarha leukózis:

- Az elsődleges cél hazánk EU elismerten mentes minősítésének megszerzése.
- Feltétlenül szükséges a kötelező ellenőrző vizsgálatok 3 évenkénti maradéktalan végrehajtása, a daganatos állatoktól vett minták laboratóriumi vizsgálata.
- Készülőben van egy leukózis eljárásrend (szabályozza majd a megerősítő/tisztázó vizsgálatok rendszerét).

Állategészségügyi helyzetkép - Magyarország

Tájékoztató oldal:

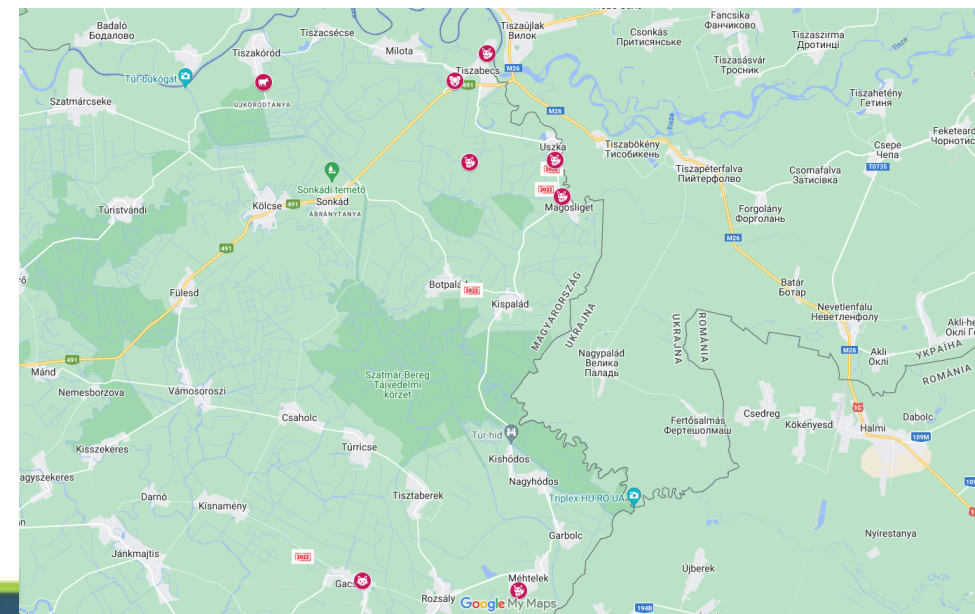
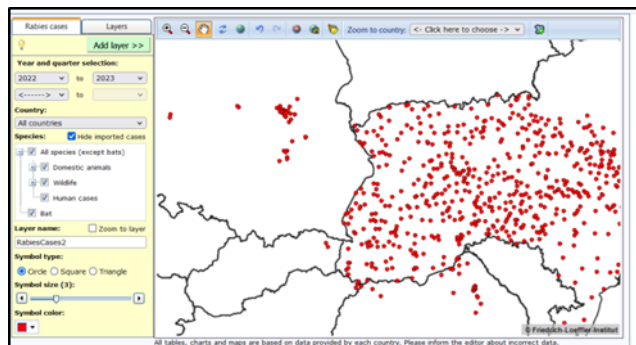
<https://portal.nebih.gov.hu/kitoresek-es-mentessegek>

Jogszabályok, hasznos
linkek:

<https://portal.nebih.gov.hu/allategeszsegugyi-es-allatvedelmi-jogszabaly-es-linkgyujtemeny>

Veszettség

- 2022. szeptember 26. és 2023. december 4. között Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében, az ukrán határ közelében 8 rókában, 2 kutyaiban, **2 szarvasmarhában (1 állományon belül)** és 1 kóbor macskában mutattak ki veszettséget, Ukrajnában nagy számban fordul elő még veszettség és Romániában is szóróványosan előfordulnak esetek.
- A vadon élő rókák immunizációs programját továbbra is folytatjuk, kiemelt jelentőségű a passzív surveillance
- A határ menti falvakban szigorúan be kellene tartani a kutyák veszettség elleni oltását. Jelenleg állami költségre minden házi húsevő veszettség elleni oltását elrendeltük azokon a településeken, ahol megállapításra kerül a betegség.

Tájékoztató oldal:

<https://portal.nebih.gov.hu/kitoressek-es-mentessegek>

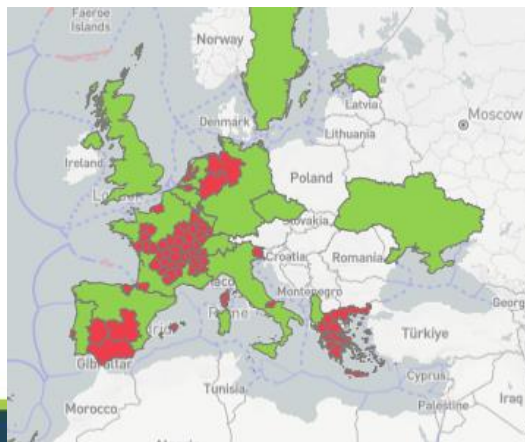
Jogsabályok, hasznos
linkek:

<https://portal.nebih.gov.hu/allategeszsegugyi-es-allatvedelmi-jogsabaly-es-linkgyujtemeny>

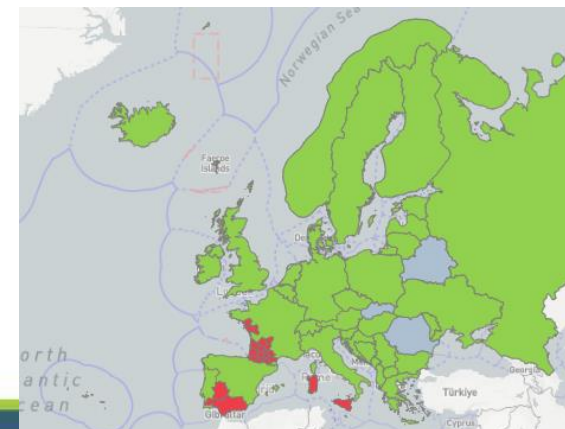
Kéknyelv-betegség, EHD:

- Hazánk továbbra is hivatalosan mentes (EU), élőállat behozatal csak kiegészítő garanciákkal.
- Európában idén több országban is megjelentek a vírus különböző típusai (pl. BTV-8 Franciaország, BTV-3 Hollandia), jelenleg az alábbi európai országokban fordul elő háziállatokban egy vagy több körzetben/zónában: Belgium, Franciaország, Németország, Görögország, Olaszország, Luxemburg, Hollandia, Portugália, Spanyolország, Egyesült Királyság.
- Ezen felül a kéknyelvhez hasonló tünetekkel járó, vadon élő és házi kérődző állatokban is megjelenő, epizootiás hemorrhagiás megbetegedés (EHD) vírusa Spanyolország és Olaszország után Franciaországban és Portugáliában is megjelent.

Kéknyelv betegség

EHD

Tájékoztató oldal:

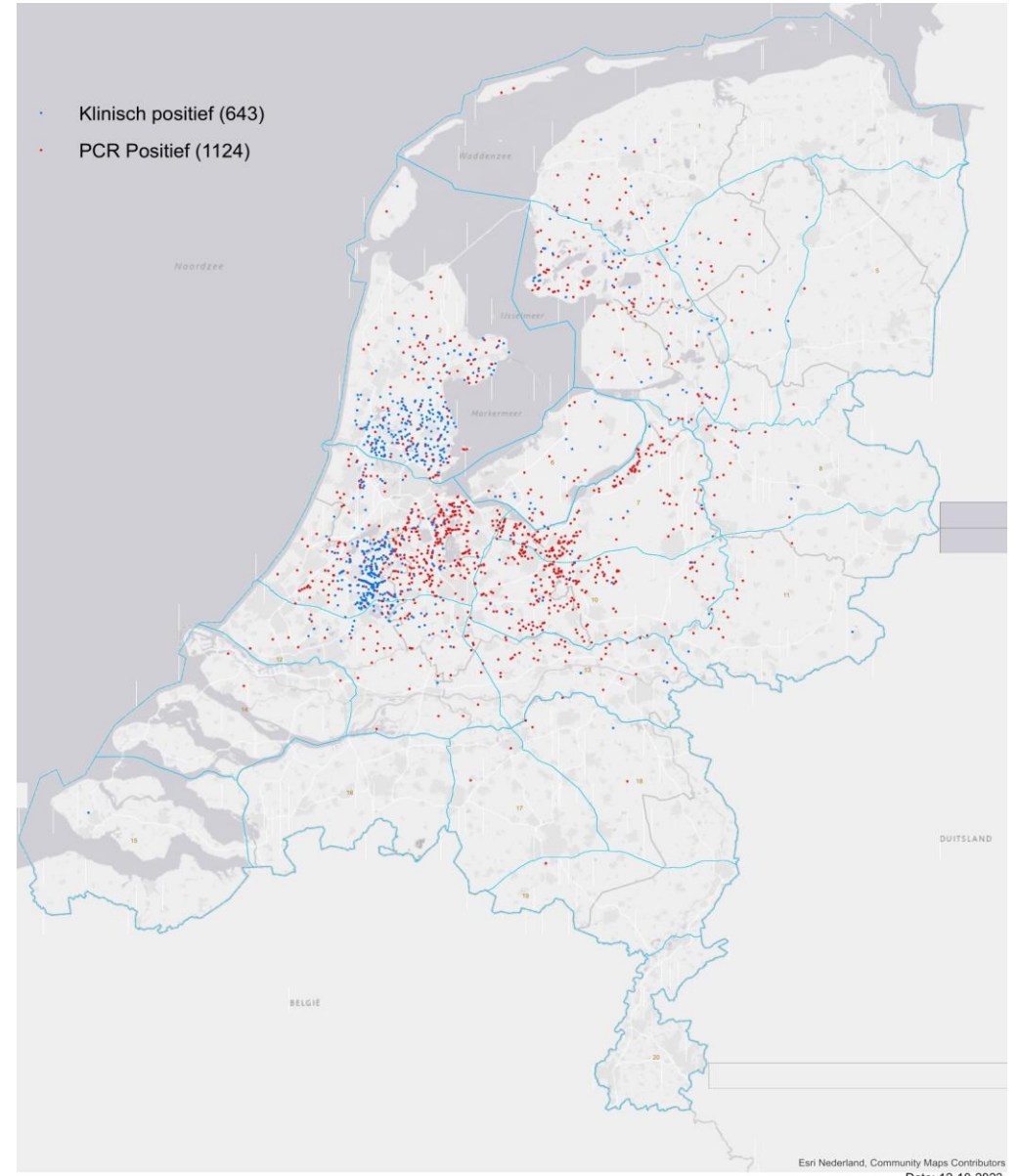
<https://portal.nebih.gov.hu/kitoressek-es-mentessegek>

Jogszabályok, hasznos
linkek:

<https://portal.nebih.gov.hu/allategeszsegugyi-es-allatvedelmi-jogszabaly-es-linkgyujtemeny>

Kéknyelv járvány Hollandiában

- 2023. szeptember 5-én került megállapításra az első eset Hollandiában – azóta szétterjedt az egész országban (klinikai tünetek: 643, PCR pozitív: 1124).
- A Wageningeni Egyetem honlapján található információk alapján 3-as szerotípus; ez ellen jelenleg nincs vakcina.
- A járványügyi nyomozás a betegség eredetét illetően folyamatban van.

Kéknyelv-betegség, EHD:

- Ezeknek a betegségeknek a megjelenése nem zárható ki hazánkban sem, jellemző klinikai tünetek esetén diagnosztikai vizsgálatok.
- Az idén Hollandiában megjelent kéknyelv járvány miatt hazai surveillance elrendelése a beérkező szállítmányokra vonatkozóan:
 - 2023. július 1. – 2023. szeptember 5. között 59 db szarvasmarha-szállítmány keretében összesen 3794 db szarvasmarha érkezett hazánkba Hollandiából;
 - összesen 1145 db Hollandiából érintett állat kapcsán vizsgálódtunk, azokat az állatokat, amelyek Hollandiából érkeztek, de nem kerültek továbbszállításra más országokba;
 - összesen 1670 db ELISA vizsgálat és 1670 db PCR vizsgálat történt;
 - **5 db tenyészetben összesen 15 db ELISA pozitív eredmény született, a PCR eredmény minden esetben negatív lett;**
 - szerológiából nem deríthető ki az, hogy hányas szerotípus okozta a pozitivitást;
 - szeropozitivitás esetén a szeropozitív állatokkal kapcsolatos kéknyelv-betegség eljárásrend szerint kellett eljárni;
 - vannak még folyamatban forgalmi korlátozások (Bács-Kiskun, Fejér) a szeropozitivitások miatt, ezeken a helyeken az eljárásrend szerint haladnak tovább a gyanú kizárása felé;
 - a jövőben beérkező, bármely fogékony állatból álló szállítmányt **szűrővizsgálatoknak** kell alávetni (visszavonásig érvényes);
 - a TRACES lekérdezések alapján a korlátozások bevezetése óta **sem szarvasmarha, sem juh/kecske szállítmány nem érkezett Magyarországra Hollandiából.**

HFAA audit

2024. február 1-13. között Magyarországon végez a tejtermeléssel és tejtermékelőállítással kapcsolatosan felülvizsgálatot az Európai Unió. (Health and Food Audits and Analysis)

A pontos program egyelőre nem ismert.

Felülvizsgálják a tejtermelés, a kolosztrum előállítás és a tejtermékelőállítás hatósági ellenőrzésére vonatkozó szempontokat, beleértve a tervezést, az ellenőrzések tematikáját és módszereit, továbbá a nyers tejsre vonatkozó laboreredményeket, valamint az azokra a vállalkozás és a hatóság által hozott intézkedések eredményességét.

nébih

termőföldről
az asztalig

Köszönöm a figyelmet!

